SÖZLƏR, YANILTMACLAR,
TAPMACALAR...

QAR YAĞIB, YAĞMAYIB?

– QAR!.. QAR!..
Vay... QAR yağıb? Yazda bəyəm QAR yağar?
Yox... Sən demə, qarğadı, ağacın budağına qonub, QAP-QAR salıb:
– QAR-R-R... QAR-R-R...

QUMRU QUŞLARI

O qumru quşlarına bax, nə hirslə QURULDAYIR...
Qumru quşu QUR-QUR QURULDAYIR. Elə bil deyir ki, mənə yuva QUR.
QURMARAM, ay tənbəl qumru quşu, özün QUR.
Sən QURA bilməsən, yaxşı mən QURARAM.
QURULDAMA QUR-QUR, uç özün QUR.

«SÜZ» VƏ «SÜZ»

– Bir tapmaca deyim sənə?
– Hə!
– «Düyünü «SÜZ!» Bu nə «SÜZ»dü belə?
«Dur ayağa, SÜZ!» Bəs bu nə «SÜZ»dü belə?

BU «SAZ» HANSI «SAZ»DI?

– Qardaşım SAZ çalır.
– SAZ SAZdı?
– Hə, lap SAZdı!
– SAZ SAZı SAZ çalır?
– Hə, SAZ SAZı lap SAZ çalır!

KIM UÇUNDU, NƏ UÇDU, NƏ UÇMADI?

Birdən külək əsdi.
Birdən də pırıldayıb bir qaranquş UÇDU.
Mənim ürəyim UÇUNDU. Elə bildim qaranquşun yuvası UÇDU.
Amma yox... Qaranquşun yuvası UÇMADI, özü UÇDU.
Mənim də ürəyim daha UÇUNMADI.

NECƏ OLDU KI, YAĞIŞ YAĞDI VƏ DANA HIRSLƏNDI

Yağış yağdı.
DANA qaçdı DAMA.
DAMDI, DAMDI, DAMCI-DAMCI su DAMDI DAMDAN.
Hirsləndi DANA.
Az qaldı DANA dırmaşa DAMA!

GÜLÜŞÜN BACISI GÜLƏR GÜLƏ GÜLÜR...

GÜLÜŞ gümüş GÜLDANA GÜL yığdı.
Birdən GÜLÜN biri əlindən yerə düşdü.
GÜLƏR GÜLDÜ.
GÜLÜŞ dedi:
– GÜLƏR, adam GÜLƏ GÜLƏR?

ABŞERONDA

Getdim meynədən qara ÜZÜM ÜZÜM.
ÜZÜMÜ ÜZDÜM, yedim.
Vay...
Bulaşdı ÜZÜM!..
Getdim dənizdə ÜZÜM...
Dənizdə ÜZDÜM, təmizləndi ÜZÜM.

NƏNƏM YAMAN HIRSLƏNDI...

Bizim kəndimiz DAĞDADI. Biz də yayda getdik DAĞA.

DAĞ nə DAĞ!.. Elə xoşlayıram, elə xoşlayıram DAĞI!.. Meşələr, bulaqlar, yarğanlar... Bir də ki, bizim gözəlimiz kənd...

Nə yaxşı ki, biz bütün yayı qalacayıq DAĞDA!

Bir gün nənəm həyətdə ocaq qaladı. Yağı əritmək üçün qazana töküb ocağa qoydu.

Yağ əridi, qaynadı, DAĞ oldu.

Mən də qaçanda, az qaldı ayağım dəyə qazana, az qaldı DAĞIDAM yağı. Yaxşı ki, DAĞ YAĞ DAĞILMADI, məni də yandırmadı.

Nənəm yaman qorxdu, hirsləndi:

– Sənin ayağına, – dedi. DAĞ basacağam!

Amma mən bilirəm, nənəm məni çox istəyir, lap çox, çox istəyir, ayağıma DAĞ basmayacaq!..

Nənə elə deyir ki, mən eləcə qaçmayım, DAĞ yağı yerə DAĞITMAYIM! Axı, DAĞ yağ yandırar məni...

DÜZDƏ

Maşına mindik getdik, getdik, DÜZ getdik DÜZƏ.

Oy, nə gözəldi DÜZ!.. Güldü, çiçəkdi, hər tərəf kəpənəkdi...

Lalələr DÜZÜM-DÜZÜM DÜZÜLÜB DÜZDƏ.

Ay gözəl DÜZÜM, qoy səndən lalələr üzüm, aparıb güldanlara DÜZÜM, sonra da güldanları şüşəbəndimizə DÜZÜM.

– DÜZ deyirəm, nənə?

– DÜZ dedin, Aysu!

– Axı, nənə, sən deyirsən mən də DÜZƏM, dümDÜZƏM, DÜZDÜ, nənə, hə?

– Hə, Aysu, DÜZÜ belə də! Sən DÜZ qızsan! Lap düm-bəDÜZ qızsan!

– Bax, nənə, ode, uzaqda o ağac da DÜZ durub, DÜZDÜ?

– DÜZDÜ, Aysu, bu da DÜZDÜ!

DÜZDƏ gəzdik, gəzdik, yorulduq. Sonra da DÜZDƏN DÜZƏLDIK yola, gəldik evə.

Oy, nə qədər lalə yığmışam DÜZDƏN!.. Çox sağ ol, gözəl DÜZÜM! Indi gedim, lalələri güldanlara DÜZÜM...

BABAMLA OT ÇALMAĞA GETMIŞDIK...

Mənim saçım qapqaradı, babamın saçı ÇAL.

Mənim papağımın quzu dərisi qapqaradı, amma babamın papağı ÇAL.

Babam ot ÇALMAĞA gedir. Məni də özüylə aparır.

Babam ot ÇALIR, ÇALIR, sonra yorulur, dəryazı bir tərəfə qoyur, gəlib ağacın kölgəsində oturur, termosdan çay töküb içir, sonra da balaca torbasından tütəyini çıxardıb həmişə ÇALDIĞI havanı ÇALIR.

– Sən də əl ÇAL!.. – mənə deyir.

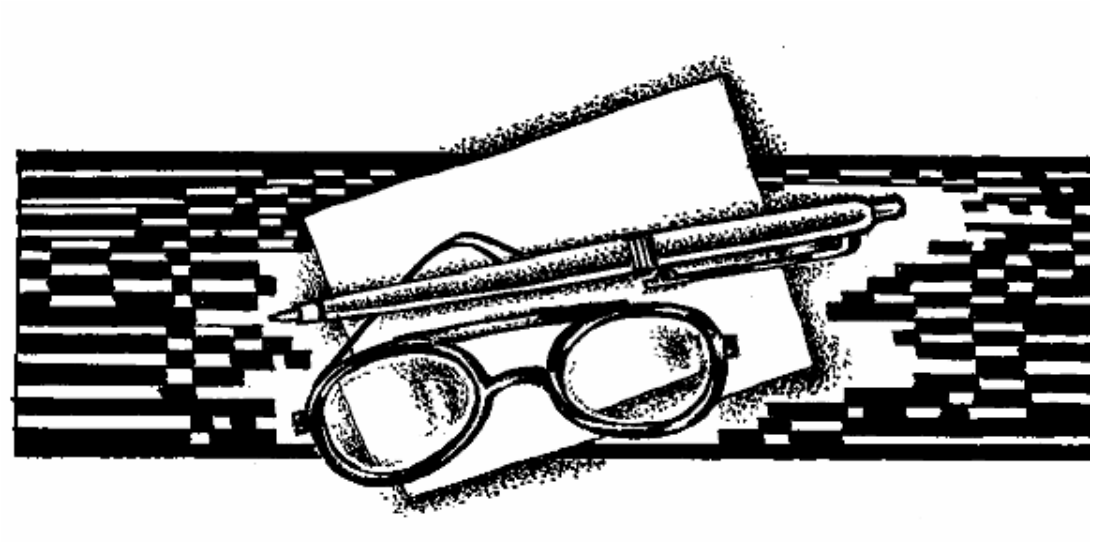
Mən də əl ÇALIRAM. Sonra da gedirəm gül-çiçək yığmağa.

Babam deyir:

– Kolluğa getmə, ilan ÇALAR.

Babam ÇALIR, mən də gül-çiçək dərirəm amma kolluğa girmirəm ki, ilan ÇALAR. Babam ÇALIR, dincini alır, yenə ayağa qalxır, dəryazı qaldırır, yenə ot ÇALIR...

ADDA-BUDDA

DÜNYAYA INSANLAR GƏLƏCƏK...

(Mehdi Hüseyni xatırlayarkən)

Biz Masallı ilə Lənkəranın arasındakı kiçik Sara adasında idik. O balıq tuturdu, mən də onunla balıq ovuna getmişdim.

Alatoranlıq idi. Gün hələ çıxmamışdı, ay da yox idi. Ayaz havaydı. Xırda ləpəciklər ayağımızın altına qədər gəlir, yenə qayıdırdı.

O, tünd-qəhvəyi pencəyinin boynunu qaldırıb, hələ heç nə yeməmişdən, içinə pambıq doldurduğu «Kazbek»dən çəkə-çəkə dənizə atdığı qarmaqların qarğısını qumluğa basdırdı. Sonra hündür bir daşın üstündə oturdu, mən də onun yanında – axşamacan buradaydıq.

O, Türkiyəyə birinci səfərindən yenicə qayıtmışdı. Mən çox maraqlandığım türk həyatı barədə onun söhbətlərinə qulaq asmaq istəyirdim, lakin sual verməkdən çəkinirdim – səs olacaq, qarmağa balıq keçməyəcəkdi...

Yavaş-yavaş işıqlanırdı. Yalnız ayaqlarımızın altına qədər gələn ləpəciklərin ahəngdar səsi və haradansa hacıleylək dimdiyinin taqqıltısı eşidilirdi.

Mən ona baxırdım. O, gözlərini dənizə zilləmişdi. Mənə elə gəldi ki, bu dəm o, bütün varlığı ilə suyun altında qarmağa keçəcək balığın yanındadır. Mənə elə gəlirdi ki, bu dəqiqə onun ağlında qarmaq və balıqdan başqa heç nə yoxdur. Mənə elə gəlirdi ki, bu an o, yalnız və yalnız qarmağa keçəcək həmin kiçiçik balığın hicranındadır və indi o, yalnız və yalnız həmin hicranla, həmin həsrətlə yaşayır...

Birdən üzünü mənə tutub hacıleylək müşayiətli sükutu ürəkdən gələn bir səslə pozdu:

– Səkkiz il keçib, amma mən hələ də Səmədin ölümünə inanmıram...

... Indi Mehdi müəllimin ölümündən düz bir il keçib.

Vaxt gələcək və bu bir il səkkiz il olacaq.

Sonra on səkkiz il olacaq...

Sonra daha artıq...

Və dünyaya yeni insanlar gələcək, böyüyəcək, qocalacaq, öləcək...

10 mart 1966.
Bakı.

QUMRU QUŞLARI

Axır vaxtlar işdə tez-tez darıxıram, ürəyim sıxılır, hərdən lap beş dəqiqəlik də imkan tapanda aşağı düşürəm və Yazıçılar Ittifaqının qabağındakı bağda var-gəl edirəm.

Təxminən bir ay bundan qabaq bağda, ağacların dibində iki quş gördüm və onları çöl göyərçinləri bildim, amma bir az göyərçindən kiçik idilər və dimdikləri də, deyəsən, bir balaca uzun idi.

Quşlara yaxınlaşdım və bu quşlar yəqin ki, çöl göyərçinlərinin bir növü idi, çünki şəhər yerində adamı bu qədər yaxına buraxan, ürkməyən, məncə, ancaq çöl göyərçini olardı, amma yox, bu quşlar çöl göyərçini də deyildi, qumru quşlarıydı.